

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egy iven.
Kéziratokat, előfizetési díjakat, hirdetések szövegét és díját a szerkesztő-kiadó címére kell küldeni.

FELELŐS SZERKESZTŐ-KIADÓ:
GEDULY HENRIK evang. lelkész,
NYIREGYHÁZA.

A lap ára: Egész évre 12 K
Félévre 6 K
Negyedévre 3 K
Egyes szám ára 40 fillér.
* Hirdetés ára oldalanként 40 korona. *

TARTALOM-JEGYZÉK. Vezércikk: Nevelésügyi reformok. — Vallástanítási minimum, (folyt.). — Országos Evangelikus tanárgyűlés 1910. május 17. Nyiregyházán. — Válasz a „Cseberből-Vederbe” című vezércikkre Laszkáry Pál. — **Belélet.** — **Pályázatok.** — **Hirdetések.**

Nevelésügyi reformok.

Az Országos Ágostai Hitvallású Evangelikus Tanáregyesület nyiregyházi közgyűlésének tárgysorozata méltán sorakozik, dús tartalom tekintetében, az eperjesi és pozsonyi gyűlések programjához.

A sok közül, ezúttal, csak két kérdést kívánunk kiemelni és fejtegetésünk tárgyává tenni, míg a többről a tárgyalások lefolyását ismertető közleményünkben fogunk megemlékezni.

Az a két kérdés, mely mélyen belevág a közoktatásügy jövő fejlődésébe s a társadalmi berendezkedés újabb alakulásába: az idegen nyelvek tanításának és az osztatlan tanításnak kérdése.

Az első kérdés nem mai keletű, mert azt lehet mondani, hogy évtizedek óta felszínre kerül koronként a tárgyalása és közmegnyugváásra még mai napig sincsen megoldva; a másik kérdés újabb keletű és csak azóta van napirenden a megvitatása, mióta a kisvárosok is nagyvárosoknak képzelik magukat és ezek társadalmi berendezkedéseit utánozzák, anélkül, hogy hasonló körülmények tennék szükségessé, megokolttá a nagy városi példa követését.

Ha a jövő háborúját — egy diplomata hadvezér szerint a levegőben fogják megvívni, akkor a jövő iskola háborúját az idegen nyelvek, az ókori és modern nyelvek tanítása terén fogják megvívni, mert a küzdelem még ma is eldöntetlen.

A nagy, nyugati nemzetek is régóta érezték, hogy a tisztelettel övezett hagyomány által a legújabb korra átszarmazott iskola-típusok és az élet követelményei között csaknem áthidalhatatlan úr tátong; igyekeztek is az iskolát közelebb hozni az élethez, azzal, hogy megalkották a reál-gimnáziumot, a reál-

iskolát, agimnáziumot görög nyelvvel és a nélkül, mely intézetek, lényegükben, csupán a nyelvek tanítása kérdésében ütnek egymástól; a többi tárgy csak annyiban okoz különbséget a tanítás tervében, hogy az egyik iskola kisebb, a másik nagyobb terjedelemben kíván nekik helyet biztosítani.

Hazánkban a XIX. század nyolcvanas éveiben előbb az 1883. középiskolai törvény tárgyalása, majd a Frary ismert könyve a latin nyelv kérdéséről vet nagyobb hullámokat; az utóbbinak közvetlen eredménye volt a görög nyelv fakultatívvá tétele s még így sem lehet a középiskolai tanítás eredményét, minden tekintetben, kielégítőnek mondani.

Erre vall az is, hogy az evangelikus tanáregyesület, munkaprogramjában, a múlt év őszén, a következő kérdéseket is fölvetette:

«Miben látja a tanári kar a latin nyelvi tanítás csekély eredményének okát? Melyek volnának a tanulmányi eredmény fokozásának eszközei?»

„Ha középiskolai tanításunk — tekintve tartalmát és irányát — változtatást sürget, történhetik-e ez a mostani középiskolai rendszerünk mellett? Kívánatos-e az egységes középiskola, szakítsunk-e a bifurkációval? Megtartjuk-e s mily mérvben a klasszikus nyelveket? Célszerűnek látszik-e a görögöt és a görögpótló tárgyakat megtartani, vagy nem volna-e helyesebb a görög műveltség értékesebb tartalmát más tárgy, talán a magyar nyelv keretén belül ismertetni? Ha a latin nyelv megmarad, hol kezdődjék a tanítása, melyik osztályban? A német nyelvet hol kezdjük tanítani? A görög nyelv netáni mellőzése esetén van-e szükség s ha igen, mely modern nyelv behozatalára? A gyakorlati követelményekből, az életben szükséges tudnivalókból mit és mennyit vigyünk bele a jövő középiskola tananyagába? S nem

volna-e helyesebb egész középiskolai tanításunkat, sőt a polgári iskolák fejlesztésével középosztályunk egész nevelését gyakorlatibb irányba terelni, a sok elméleti tudás nyűgétől megszabadítani?"

Tehát a kérdések egész zöme zúdul felénk e munkaprogramból s mindannyiból kiérzik az a többé-kevésbé nyíltan kifejezett kívánság, hogy az élet gyakorlati követelményeinek is adjuk meg azt, ami megilleti, s ne igyekezzünk annyi különféle képességgel, hajlammal megáldott gyermekeinket egyféle neveléssel és tanítással jövő hivatásukra előkészíteni, hanem részesítsük őket az általános műveltséghez megkívánt olyfoku tanításban, mely mellett egyéni hajlamaik szintén kifejthetők és jövő élethivatásukban bőségesen gyümölcsöztethetők.

Ilyen felfogással mérlegeljük az idegen nyelvek e közgyűlési tárgyalását. Súlyos érvek állnak egymással szemben a vitában, a miről az 1883. és 1890. középiskolai, illetve görög-pótló törvényjavaslatok országgyűlési tárgyalásai, a napi és szaksajtóban közölt cikkek és tanulmányok, gyűléseken elhangzott előadások, magánkörben folytatott eszmecserék eléggé meggyőzhették a komoly megfigyelőt.

A másik kérdéssel rövidebben végezhetünk, mert nem annyira iskolai, inkább társadalmi kérdés. A zónaidők behozataláig alig is gondoltak hazánkban az osztatlan vagyis délig egyfolytában való tanításra. A gyermeki agy elegendő munkát végzett, ha délelőtt három órát töltött az iskolában; következett három órai pihenés és ismét két órai munka; majd négy órai munka délelőtt, egy délután, ez volt a jelszó; most már ez sincsen jól; öt órai munka egyfolytában és teljesen szabad délután, ezzel meg lesz mentve a haza és boldog lesz a magyar; hogy ép testében ép lélek lesz-e, azt a jövő mutatja meg, s döntse el a kérdést kiki bölcs belátása, legjobb tudása, egyedül — üdvözítő hajlamai szerint

Vallástanítási minimum.

(Folyt. és vége.)

IV. OSZTÁLY.

- a) *Imádságok*: alkalmi imák.
 b) *Káté*: az egész káté ismétlése.
 c) *A bibliából*: a bibliai ismertetés; a kanonikus és apokrifus-, a történeti-, és a prófétai könyvek közötti különbség. Az ó és új szövetségi egyes könyvek sorrendje.

d) *Az egyháztörténetből*: 1. Az apostolok. 2. Üldöztetés. 3. A magyarok megtérése. 4. A pápaság története. (Az egyház VII. Gergely, III. Incze, VIII. Bonifáczius). A reformáció történetének ismétlése után. 5. Zvingli, Kálvin. 6. A 30 éves háború. Gusztáv Adolf. (Jezsuita rend). 7. Magyarhoni reformáció. 8. A nápolyi gályarabság. 9. Az 1681. országgyűlés. 10. II. József türelmi rendelete. 11. Az 1791. országgyűlés XVII. törvénycikke. Az 1848. országgyűlés XX. törvénycikke. Az 1868. országgyűlés LIII. törvénycikke. Az 1894. országgyűlés XXXI., XXXII., XXXIII. törvénycikke. 12. Az ev. egyház alkotmánya. (az 1891—1893. pesti zsinat).

e) *Egyházi ének*: Miatyánk. ki vagy a menyekben. 2. Óh én bűnös, jaj mit tegyek. 3. Szerelmes Jézus, vajjon mit vétettél. 4. Népek hatalmas Istene. (dallam: Vigyázatok, az kiáltják). 5. A nap lement óh Jézus maradj velem. 6. Az Istennek jó tetszése. (Az I—V. osztályban tanult énekek ismétlése).

A bizottság az egyházi ének tanítására vonatkozólag kívánatosnak tartja, hogy az itt megállapított minimális énekszám felül az egyes gyülekezetek helyi viszonyai szerint, az iskolaszék megállapodása alapján több énekdallam is taníttassék.

II. Az osztatlan elemi népiskola vallástanítási tervének minimuma.

I. CSOPORT. (I—II. osztály.)

a) *Imádságok*: rövid iskolai, reggeli, esti, étel előtti, ételutáni imádságok és a Miatyánk.

b) *Káté*: a tizparancsolat szövegének begyakorlása magyarázat nélkül.

c) *Bibliai történetek*: az első csoport a bibliai történetek tanulását kellő előkészítés után kezdi meg s hallás után szabad előadásban elmondja a következőket:

1. év: 1. A világ teremtése. 2. Ádám és Éva az édenkertben. 3. Ábrahám története. 4. József és testvérei. 5. Józsefet testvérei eladják. 6. Dávid és Góliát.

2. év: 1. Jézus születése. 2. A napkeleti bölcsek. 3. A 12 éves Jézus a templomban. 4. Jézus a gyermekek barátja. 5. A naini ifjú. 6. Jézus halála és feltámadása.

d) *Egyházi énekek*: 1. Mennynek földnek teremője. 2. Boldog örömnapp derült ránk. 3. Zengd lelkem az új reggelt. 4. Ki csak Istenre dolgát hagyja. 5. Dicsérlek Uram tégedet. 6. Maradj meg kegyelmeddel.

II. CSOPORT. (III—IV. osztály.)

a) *Imádságok*: alkalmi imák.

b) *Káté*: 1. év: a tizparancsolat értelmezése s Luther magyarázatával való begyakorlása. 2. év: az apostoli hitvallás értelmezése s Luther magyarázatával való begyakorlása.

c) *Bibliai történetek*: 1. év:

1. Noé. 2. Ábrahám Kánaánba költözik. 3. Ézsau és Jákob. 4. József és testvérei történetének rövid ismétlése után. 5. Józsefet Isten felmagasztalja. 6. József testvérei Egyiptomban. 7. József gondoskodik atyjáról és testvéreiről. 8. Mózes születése. 9. Mózes a Hóreb hegyén és Fáraó előtt. 10. Izrael népe kiköltözik Egyiptomból. 11. Izrael népe a pusztában és a törvényadás. 12. Kánaán elfoglalása. 13. Saul király. 14. Dávid uralkodása. 15. Salamon.

2. év:

1. Jézus születése és a napkeleti bölcsekről szóló történetek rövid ismétlése után. 2. Keresztelő János. 3.

Jézus megkísértése. 4. A tanítványok. 5. Az Urtól tanult imádság. 6. Jézus lecsendesíti a tengert. 7. A nagyhalfogás. 8. A magvetőről. 9. Az irgalmas samaritánus. 10. Jézus bevonul Jeruzsálembe, megtisztítja a templomot. 21. Az utolsó vacsora. 12. Jézus szenvedése, halála és eltemetése. 13. Jézus feltámadása. 14. Jézus mennybemenetele. 15. A szentlélek kitöltése.

d) *Egyházi ének*: 1. Mind jó, amit Isten tész. 2. Kegyes Jézus itt vagyunk. 3. Az éj im érkezik. 4. Uram Jézus fordúlj hozzánk. 5. Jer dicsérjük Istent. 6. A nap immár elenyészett. 7. Bizzad minden utadat. (dall. „Szívem szerint kívánom“.) 8. Most nyugosznak az erdők. 9. Erős várunk az Úr Isten. 10. Jehova csak neked éneklek. 11. Dicséret tisztesség legyen. 12. Jézus én bizodalom. 13. Mint a szép híves patakra. 14. Tündöklő hajnali csillag.

(Folyt. köv.)

Országos Evangélikus tanárgyűlés 1910. május 17. Nyiregyházán.

— Középiskolai szakosztály ülése. —

Fischer Miklós elnök üdvözli az egybegyűlteket és kívánja, hogy a tanácskozások gyümölcsözők legyenek. Majd fejtegeti, hogy az élet és iskola között harmóniát kell teremteni. Az iskola idealizmusa és élet realizmusa között kapcsolatra van szükség. A természettudományok rohamos haladása a szociológiai gondolkodásra döntő befolyást gyakorol és ekként az iradalmi és természettudományi oktatás elemeit egyensúlyba hozni egyik legfontosabb nevelési cél. A humanizmus, indifferentizmus, kozmopolitizmus irányai között az elsőnek a tulsúlyát biztosítani nagyon nagy és nehéz feladat. A nemzeti szellemet a studiumok gerincévé tenni a főbb tanulmány közepett is a középiskolai reformok feltételül tekintjük.

Balás Ádám békéscsabai tanárt jegyzőnek választják.

Vöröss Sándor (Eperjes) a Dent-féle latin nyelvtanra vonatkozó tapasztalatairól számol be. A latin nyelv tanításának céljáról szólva összegezi a történelmi és gyakorlati irány követelményeit. Nagyobb eredményt a latin nyelv tanításában azzal biztosíthatunk, ha a nyelvet tanítjuk a kezdő fokon, a grammatika nélkül. Egyszerű szerkezetű olvasmányok a tanuló érdeklődését állandóan fentartják. A névragozás rendszeres összefoglalása az év végére marad. A Dent-féle könyv haladást jelent a tankönyv irodalomban, tehát a kísérlet bevált, az eredményt az eddiginél jobbnak lehet mondani.

Az előadónak köszönettel fogadott értekezését az évkönyvben egész terjedelmében közölni fogják.

Oravecz Odön (Besztercebánya) előadást tart arról, hogy a tanulók egyházi és politikai ismeretei kibővítést és rendszeres összefoglalást kívánnak. Hazánk és egyházunk mai alkotmányát és közigazgatását, egyházi és társadalmi intézményeit ma tanítványaink nem eléggé ismerik, valami módon tehát segíteni kellene a bajon. A történelem tanárára vár tehát e részben szép hivatás. A család, a község, az állam fejlődési fokozatai szolgálnak alapul, erre lehetne felépíteni az alkotmánytan rendszerének épületét az V–VIII. osztályban. A görög és vallás órák egy részét e célra fog-

lalná le, hogy különösen a protestáns zsinati törvényeket megismerjék a tanulók.

Király Ernő, selmeczbányai igazgató, oly irányú indítványokat kíván a szönyegre hozni, melyek praktikus hasznuknak mutatkoznak, az órarend megváltoztatása nélkül. Az előadók a mostani kereteken belül megvalósíthatják a felolvasó által megjelölt kívánalmakat.

Hazslinszky Rezső (Rozsnyó) még azt teszi hozzá, hogy a történelmi tananyagban, a tanmenetben lehet illeszteni az alkotmánytan vázlatát.

Dr. Szigethy Lajos (Budapest) a magyar történelemből hoz fel példákat arra, hogy alkotmánytani ismeretekkel lehet esetről-esetre bővíteni a történelem tanítását.

Az előadó dolgozatát az évkönyvben nyomtatják ki.

Dr. Vitális István előadása a középiskolai földrajz tanításának reformjáról szól. Szükségesnek tartja politikai földrajznak a tantervbe való visszaállítását. Több intézet a földrajznak az egész középiskolában való tanítását kívánja. Kimutatja, hogy a földrajz sohasem érvényesülhetett a fontossága által megkívánt terjedelemben. Saját kísérleteiről számol be azután. Bányász hallgatóival Selmeczbányán megrajzoltatta egy óra keretében Magyarország térképét és meglepetéssel tapasztalta a nagyszámu földrajzi tévedést. Ugyanezt tapasztalta az Európáról rajzolt térképen. Svédország és Norvégia, Spanyolország és Portugália fordított helyzetbe kerültek a térképre s más elléle hibák estek meg. Magyarország vármegyéivel hasonló eset történt, sőt némely vármegyét egészen elisikkasztották. Három óra műve gyanánt meglepő javulást tapasztalt az ismeretek körében. Hálózatos térképvázlatok alkalmazását nem helyesli, mert természet után kell a rajzolást megkezdeni. Az egyszerű elemekből kiindulva fokról-fokra jutnak a tanulók okszerű fejlesztéssel a meglevő óra keretén belől. Legyen a politikai földrajz külön tárgy a VIII. osztályban, kellő számu térkép alkalmazásával.

Az előadónak köszönetet mondanak és tanulmányát az évkönyvben közlik.

Frenyó Lajos (Eperjes) az egyházi és világi énekről tartott előadásában vázolja a múlt történetét. Ma siralmas az állapot a szép multhoz képest. Ezután az egyes intézetek által ajánlott javaslatokat terjeszti elő, melyek az egyházi és világi ének felkarolására vonatkoznak és amelyek a jelenlegi állapottal szemben némely intézetben feltétlenül óraszaporítást kell, hogy maguk után vonjanak.

Előadását saját javaslataival fejezi be, melyeknek az a veleje, hogy külön órában tanuljanak a tanulók énekelni.

Király Ernő szerint célszerű volna a mindennapi iskolai tanítást énekekkel megkezdeni, amint ez a reformátusoknál szokásban van.

Fischer Miklós elnök nem találja lehetségesnek az énektanítást kötelezővé tételét óraszaporítással. Szerinte elég volna, ha a vallásórák kezdődnének énekléssel. A zenelmélet már nem lehet tárgya a középiskolai tanításnak.

Vallentinyi Dezső dr., rimaszombati tanár, az egyházi ének tanítása mellett lehetségesnek találja, hogy a tanulók közül a hanganyaggal megáldott fiukra nézve a rendszeres énektanulás, a zeneelmélet alapismereteivel külön órában vétessék elő.

Perényi Vilmos (Eperjes) szerint lehetetlen az óraszaporítás, tehát ellenez minden oly törekvést, mely erre irányul.

Leffler Sámuel nyiregyházi igazgató, az eddigi keretekben kívánja az előadó javaslatának a megvalósítását.

Ludmann Ottó eperjesi tanár szintén csak az alsóbb osztálybeliek közül kiválogatott tanulókat kötelezné énektanulásra.

Az előadó tanulmányát az évkönyvben kinyomják, az elhangzott észrevételeket jegyzőkönyvbe foglalják.

Ezután az elnök 5 percnyi szünetre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Dr. Bruckner Győzőnek a történelmi kirándulásokra vonatkozó dolgozatát, a szerző távolléte miatt csupán az évkönyvben közlik, nem olvassák fel és vita tárgyává nem teszik.

Perényi Vilmos eperjesi tanár, az osztatlan tanítás körül szerzett tapasztalatokról tartott előadását történelmi visszapillantással vezeti be. Az e részben végzett külföldi kísérletek szerint a délutáni tanítás teljesen veszendőbe ment, tehát jobb az egész munkát ebédig elvégezni. Erről sikerült az ellenzőket is meggyőzni. A kérdőíveken beérkezett vélemények 80 százaléka is az osztatlan tanítás mellett nyilatkozott. Eperjesen három év óta zavartalan folyik ily módon a tanítás. A miniszter csupán sanctionálta e szokást.

Dr. Pröhle Vilmos nyiregyházi tanár még nem tekinti az eddigi kísérletek eredményét véglegesnek. Az osztatlan tanítás mellett felhozott főbb érveket sorban cáfolgatja. Aggodalmának ad kifejezést a rendszer behozatalával szemben. Csupán a helyi körülmények, társadalmi viszonyok kényszerítő ereje előtt hajlik meg, de szerinte *nem didaktikai* előnyök azok, amelyek az ujtítás behozatalát ajánlják.

Hollós János soproni tanár relative jobbnak találja az új rendszert a régénél. Az intézetek tegyenek bölcs belátásuk szerint, ne rendelet kényszerítse az ujtítás behozatalára.

Dr. Vietorisz József, nyiregyházi tanár, előadja, hogy a külső nyomás alatt behozott ujtítás egyedül a jogosult, mert physiologiai alapon csak ellenezni lehet azt.

Dr. Szigethy Lajos, budapesti tanár, szerint elég egyszer egy nap az izgalomból, tehát jobb a munkát egyszerre elvégezni.

Dr. Hazslinszky Rezső, roznói tanár, nem hive az osztatlan tanításnak, inkább óra reductióval kívánna segíteni az állapotot.

Kirdly Ernő, selmeczbányai igazgató szerint az osztatlan tanítás behozatala mellett, bizonyos hajlam a jóra inkább kifejlődhetik a tanulóknál.

Dr. Flórián Károly, eperjesi jogtanár azt javasolja, hogy a tanártestületek felterjesztése alapján a Kultuszminiszter a többi miniszterrel egyetértve rendelje el a hivatali órák megtartását.

Frenyó Lajos, eperjesi tanár javasolja, hogy kísérletül hozzák be ott, ahol nincs behozva az osztatlan tanítás.

Leffler Sámuel, nyiregyházi igazgató szerint csak akkor vezet célra az ujtítás, ha délután a tanulók valóssággal szabad délutánt élveznek.

Dr. Wallentinyi Dezső, rimaszombati tanár, közvetítő indítványt tesz, mely szerint a tagtársak sziveskedjenek tudomásul venni, hogy a jó hajlamok kifejlődésére, a tanulmányi eredmény javulására, az

egészségi állapot kedvező alakulására kedvezően hat az osztatlan tanítás a rimaszombatiak tapasztalata szerint.

Gömöry János, eperjesi igazgató, az ott szerzett tapasztalatok alapján ajánlja az ujtítást, bár nem halgatja el az ideges tanulók számának növekedését.

Fischer Miklós kimondja a határozatot, hogy a szakosztály ajánlja az osztatlan tanítás behozatalát.

Dr. Rell Lajos békéscsabai tanár felolvasása arról szólt, hogy az iskolai értesítőknél közlendők-e a tanulók érdemjegyei? Megokolja lélektani alapon, hogy semmi szükség nincsen rá, tehát mellőzendő az osztályzat közlése.

Az előadónak köszönetet mond a szakválasztmány az előadásért.

Szokol Károly késmárki tanár a középiskolai céllövészeti tanfolyamok ügyében szerzett tapasztalatokról számol be. A külföld példájának követését szükségesnek találja. A VII-VIII. osztály tanulói számára kell e tanfolyamot szervezni, mert nagy erkölcsi hasznot lát benne.

Moravszky Ferenc, nyiregyházi tanár, a fegyelem erősítésére szolgáló intézménynek tekinti s ezért pártolja azt.

Az előadónak köszönet nyilvánítás mellett dolgozatát az évkönyvben közlik.

Dr. Wallentinyi Dezső bemutatja *Loysch Ödön* dolgozatát a felekezeti tanárok áthelyezésének lehetőségéről, mely oda konkludál, hogy esetről-esetre támogassak az állami és egyházi hatóságok azokat, akik erre rászorulnak.

Elfogadja a szakosztály.

Gömöry János, eperjesi igazgató előadása következett ezután azon tanárjelöltekről, akik ev. intézetnél óhajtanak alkalmazást szerezni, célszerűnek találná tehát, hogy az ilyenek töltsenek egy évet valamely külföldi protestans egyetemen s az egyházegyetem az ily tanárjelölteket anyagilag támogassa.

A szakosztály elfogadja a javaslatot és ily értelmű felterjesztés megtételét javasolja a közgyűlésnek.

Dr. Wallentinyi Dezső, rimaszombati tanár bemutatja a *Loysch Ödön* előadói javaslatát az állammal kötött szerződéseknek és a nyugdíj törvénynek revíziójáról.

A szakosztály a hangoztatott kívánságokat magáévá teszi és megteszi a további lépéseket a sérelmek orvólására.

Kuttlk Endre, szarvasi tanár, kedvezményes vasuti jegyek kieszközlésére vonatkozó előadásában kívánatosnak tartja, hogy ujtítsa meg a protestans tanárság azt a régebben benyújtott kérvényét, amely az állami tanárokkal egyenlő vasuti kedvezményben való részesítését kívánja a felekezeti tanároknak is.

A szakosztály ehhez is hozzájárul.

Gömöry János egyesületi titkár javasolja, hogy a szakosztály kezdeményezésére irjon fel a közgyűlés az egyetemhez a szolgálati pragmatikának a napirendről való ideiglenes levétele iránt addig, amíg az állami szolgálati pragmatika elkészül.

Ezt is elfogadja a szakosztály.

Még Fischer Elnök köszöni meg a tagtársak érdeklődését, majd *Leffler Sámuel* nyiregyházi igazgató mond köszönetet azért, hogy a közgyűlés színhelyénél Nyiregyházát jelölje ki az egyesület, mely után elnök az ülést berekeszti.

A főiskolai szakosztály május 17-én d. u. 3 órától 5 óráig tartotta meg ülését.

Az elnök dr. Masznyik Endre pozsonyi theol. akad. igazgató, szívélyesen üdvözölte a tagokat, sajnálattal jelentette, hogy a soproni theol. akadémia tanárai akadályozva voltak a megjelenésben és röviden vázolta a szakosztály két előadásának tárgyát és jelentőségét, a gyűlést megnyitotta.

Az első előadást dr. Daxer György pozsonyi theol. akad. tanár tartotta a főiskolai tanítás reformjáról. Előadásában Hornyánszky Aladár pozsonyi theol. tanár álláspontjára helyezkedett, ki a kérdést 2 év előtt felvetette és kívánta theol. főiskoláink tanügyének a tanítási és tanulási szabadság elve alapján való reformálását, azután a tanítási és vizsgálati rendnek egysége alapjául elfogadásra ajánlotta a pozsonyi akadémia tanügyi szervezetét, mely az eddigi szervezetek közt még leginkább felel meg a tanítási szabadságnak. Mayer Endre eperjesi theol. akad. dékán rámutatott a gyakorlati nehézségekre, melyek a tanítási és tanulási szabadság útját állják, melyet elvben különben ő is helyesel. Hozzászóltak még a kérdéshez Draskóczy Lajos és Deák János eperjesi theol. akad. tanárok, mire az előadó válasza után az elnök mutatott rá az előadás témájával adott kérdések sokaságára és komplikált voltára. Kiemeli, hogy a theol. tudomány művelésére az egyház és állam kötelessége volna a theol. fakultás felállítását, mely mellett a lelkészképzés feladata külön gyakorlati lelkészi semináriumokra hárulna. A szakosztály azután főleg azért is, mert a soproni kartársak véleményét nem ismeri, a kérdések egész komplexumának megoldását egy a püspökökből és a theol. akadémiák tanáraiból álló theol. értekezlet tárgyalására hagyja, melyet lehetőleg nemsokára Eperjesen vagy másutt össze kellene hívni.

A második előadásban dr. Masznyik Endre pozsonyi theol. akad. igazgató ismertette a theol. tanárok eddigi lépéseit, az irányban, hogy az ő fizetésüket is egészítse ki az állam a hasonló rangú állami intézetek tanárainak fizetése arányában. Javaslatára a szakosztály elhatározta, hogy felkéri a tanáregyesületet, hogy ezen kérelmének elintézését szükség esetén szorgalmazza, valamint azt is, hogy az egyetemes egyház engedje meg és kérje fel a kormányt, hogy a theol. akadémiák tanárait az állami nyugdíjintézetbe felvegye.

Evvel a tárgysorozat kimerülvén, az elnök megköszönve a tanáregyesület elnöke dr. Meskó László érdeklődését, mellyel a szakosztály tanácskozásait kísérette, a tagok éljenzése közben bezárta a gyűlés tárgyalásait.

Az országos ág. h. ev. tanáregyesület folyó hó 17—18-án tartott közgyűlése alkalmából a tanítóképző int. tanárok szakosztálya megalakult és ülésezett.

Elnökké Papp Józsefet, soproni ev. tan. képző intézeti igazgatót, jegyzővé Nikelszky Zoltán szarvasi ev. tan. képző intézeti igazgatót választották.

Az elnöki előterjesztések után a napirenddel foglalkozott a szakosztály; és pedig:

1. A tanítóképzői vallásoktatás. E tárgy előadója Kapi Gyula nyug. ev. tanítóképző intézeti igazgató, ki betegsége miatt személyesen el nem jöhetett s alaposan kidolgozott értekezésének felolvasásával Papp József kartársát bizta meg. Az e tárgyban mozgó fontosabb kérdések a következők:

1. Vallás tanári állás szervezése az ev. tanítóképzőkben.

2. Ev. tanítóképző szervezése.

3. Az állami int. vallásoktatásának kérdése.

4. Tankönyvek kérdése.

A kántorképzés, melyről Gerhard Béla és a „Rendtartásról“, melyről ifj. Kapi Gyula értekezett, elhatározta a szakosztály, hogy az idő rövidsége miatt e fontos tárgyak az egyes tanítóképző intézetek tanári karának megküldendők.

A fizetésnek-nyugdíjnak rendezésére nézve Nikelszky Zoltán előadó javaslatai szerint a minisztertől az államiakkal való teljes egyenlő elbánást kérelmezik.

Több kevésbé fontos ügy elintézése után a szakosztály ülése véget ért.

A polgári iskolai szakosztály is kimondta végleges megalakulását. Elnökké: Mikolik Kálmánt, (Budapest) jegyzővé Kardos Istvánt választották meg. A szakosztály ülésén Scholtz Margit (Budapest) tartott előadást a Leányegyesületekről. Értekezésében a mai társadalmi viszonyokra való hivatkozással rámutatott ez egyesületek fontosságára és céljára. Ismertette ezzel kapcsolatban a budapesti ev. leányegyesület működését. A kérdéshez Balla Jenő, dr. Wilt György szóltak hozzá. (Nyiregyháza). A szakosztály egyéb ügyek tárgyalása után a jövő évi programját állapította meg.

Délután a kedvezőtlen idő dacára egyesek kirándulást tettek a lombos erdejéről, kies fekvéséről és hatásos gyógyfürdőjéről híres-neves Sóstófürdőre, este pedig nagy érdeklődéssel hallgatták meg a Bessenyei körnek ez alkalmából rendezett Mikszáth-estéjét, amelyet Váradi Antal a nagy író életrajzából ismertetett és vetített képekkel is illusztrált intimitásai és Szabolcska Mihály Mikszáthról szóló és legújabb kötete más verseinek előadása tett feledhetlenné.

Másnap reggel vette kezdetét a közgyűlés.

Az Orsz. Ev. Tanáregyesület közgyűlése.

A közgyűlést megelőzőleg reggel fél 9-kor istentisztelet volt az ev. templomban, melyen Draskóczy Lajos, eperjesi theol. tanár imádkozott.

A templomból Szabolcsvármegye székházába vonultak át a tanáregylet tagjai, ahol a közgyűlés 9 órakor vette kezdetét Dr. Meskó László elnöki megnyitójával. Az elnök mindenekelőtt szívélyesen üdvözli a megjelent tagokat, köztük elsősorban Szabolcsvármegyének, Nyiregyháza városának, a nyiregyházi evang. egyháznak, az Országos Középiskolai Tanáregyesületnek s a Ref. Tanáregyesületnek jelenlévő képviselőit. Majd azután reá mutat arra, hogy míg az országban mindenütt harci zaj hallható, itt a muzsákkal való békés munkálkodás folyik. A közművelődéssel akarunk foglalkozni, mely úgy az állam, mint a társadalom és nemzet berendezésének legbiztosabb alapja s mely azokat biztosan vezeti a boldogulás útján célja felé. A múlt és jelen tapasztalatain okulva kívánjuk előkészíteni a jövőt. Szolgálni kívánjuk egyházunk s vele együtt hazánk érdekeit is. A kettő nem ellenkezik egymással. Miként tanítóink a múltban is mindig híven teljesítették a haza és nemzet iránti kötelességeiket, még akkor is, amikor félreismertetésben s üldözöttségben volt részük; úgy ma is hasonló odaadással, lelkesedéssel kívánjuk teljesíteni azt a nagy munkát s betölteni azt a hivatást, mely reánk, mint a kultúra, a nevelés munkásaira hazafiás szempontból vár. A szakosztályokban tárgyalt ügyek ékes szülő tanubizonyosságot tesznek arról, hogy minden tag buzgón szolgálja a közügyet. Kettős hivatás vár az

egyesültre: a magyar tanárságot szellemi és anyagi téren gyarapítani, mert csak így teljesítheti hiven kötelességeit.

Amidőn még bemutatja Zelenka Pál és Scholcz Gusztáv püspöknek, az orsz. kath. tanáregyesületnek. Mágócsy Dietz Sándor alelnöknek s Zsilinszky Mihály egyházker. felügyelőnek távirati üdvözlését, a közgyűlést megnyitottnak jelenti ki.

Az éljennel és tapssal fogadott elnöki megnyitó után Paulik János lelkész, a nyiregyházi ev. egyház, Sipos Béla vármegyei főjegyző, Szabolcsvármegye közönsége, Májerszky Béla polgármester, Nyiregyháza város, Dr. Lévy Ede az Országos Középiskolai Tanáregylet, Dr. Gulyás István az Országos Református Tanáregylet nevében üdvözli a gyűlést.

Elnök indítványára ehatározza a közgyűlés, hogy Mikszáth Kálmánt 40 éves írói jubileuma alkalmából táviratilag üdvözli.

Ezután Dr. Vietórisz József olvassa fel Luther Erős várunk cz. énekének magyar fordításáról irt tanulmányát, melynek meghallgatása után a közgyűlés megkoszoruzta Besseney György szobrát. A koszorut Dr. Masznyik Endre pozsonyi theol. akad. igazgató helyezte el szép beszéd kíséretében.

A gyűlés további tárgyai voltak: „A klasszikus nyelvek tanításának korlátozása“ Ludmann Ottó és Dr. Pröhle Vilmos előadásában.

Oeschger Adélnak: „A gyakorlati és háztartási oktatás leányiskoláinkban“ című érdekes és tanulságos felolvasását, úgyszintén Dr. Flórián Károlynak „A főiskolai szemnariumokról“ tartott szabad előadását nagy tetszéssel fogadta és azokért köszönetét nyilvánította a közgyűlés. Végül a titkári jelentést, a pénztári számadást, a választmányi és szakosztályi ügyekben tett előterjesztéseket és indítványokat tárgyalta a közgyűlés. Majd az elnök megköszönve a tagok érdeklődését és Szabolcsvármegye alispánjának a közgyűlési terem átengedésével tanusított előzékenységét és jelezve, hogy a jövő évi közgyűlés színhelye Sopron lesz: a közgyűlést berekeszti.

Felkettőkor a Korona dísztermében 120 terítékű közebed volt a vendégek tiszteletére, melyen részt vett városunk előelősége is. A bankett után az Apolló színházban Vöröss Sándor eperjesi tanár vetített képekkel illusztrált s tetszéssel fogadott előadást tartott Sárvármegye természeti szépségeiről.

A vendégek nagyobb része már az esti vonatokkal elutazott, úgy, hogy a szabolcsi földvárhoz tervezett kirándulásban csak kisebb társaság vett részt. A nyirbátori kirándulás jelentkezők hiányában elmaradt.

Válasz a „Cseberből-Vederbe“ című vezércikkre.

Irta: *Luszkáry Pál* a nagyhonti ev. egyházmegye felügyelője.

Az „Evangelikus Órálló“, mint egyházi és társadalmi hetilap hivatva van egyházunk érdekeit a nyilvánosság előtt képviselni és menten minden politikai vonatkozástól, sérelmeink orvoslására a közvélemény és az irányadó körök figyelmét felhívni.

A fent idézett cikk, melyre válaszolni kívánok, véleményem szerint tévesen fogja fel e hivatást és ügyünknek többet árt mint használ, ezen véleményemet egész röviden és tárgyilagosan a következőkben terjesztem elő.

Kiindulási pontom gróf Tisza Istvánnak a dunántúli református egyházkerület közgyűlésén, Pápán, f. évi április 26-án mondott hatalmas beszéde, mely minden protestáns ember lelkében kell, hogy visszhangra találjon.

E beszédben az 1848: XX-ik t.-c. végrehajtásáról azt mondja Tisza gróf, hogy arra kell törekednünk, hogy mi az állammal folytonos kontaktusban maradjunk, a törvényt fokozatosan kell végrehajtani, mert «semmi sem volna károsabb egyházunkra nézve, mint a ra az álláspontra helyezkedni, hogy az állam akkor tesz eleget az 1848: XX. t.-c.-ben foglalt obligónak, ha egyszerre kielégíti az egyháznak kívánóságait, ezzel a kérdést megoldja és azután leveszi a kezét rólunk.»

Ez egy igaz őszinte nyílt beszéd, mert hogy mi az állam támogatására és segélyére rászorulunk és a jövőben még fokozottabb mértékben rá fogunk szorulni, ezt tagadni nem lehet.

És most lássuk, mit mondott Zichy János gróf kultuszminiszter Egerben, mint képviselőjelölt programbeszédében, azt mondta, hogy «az 1848: XX-ik t.-c.-ben lefektetett irányelvek szerint és értelmében a protestánsok érdekeiről is gondoskodni akar.» Továbbá hangoztatta a felekezeti béke főtartásának és a katolikus autonómia létrehozásának szükségességét.

Hogy ezen nyilatkozatokban mi a sérelmes reánk nézve, ezt felfogni képes nem vagyok, mert hogy érdekeinkről az idézett törvény irányelvei szerint jövőre is gondoskodva legyen, ezt mi is követelhetjük és a felekezeti béke fentartását mi is kívánjuk. A katolikus autonómia létrehozásához semmi közünk, de köztudomásu dolog, hogy Róma, a jezsuiták, a főpapság és az alpapság fanatikusabb része volt mindég kerékkötője a katolikus autonómia létrehozásának, mert a kath. világi elem befolyásától féltik hatalmukat és így reánk nézve még sem lehet olyan káros a kath. autonómia létrehozása.

A cikkíróval nem kívánok polemia bocsátkozni arra nézve, hogy a protestáns érdekeket tekintve mennyiben volt Apponyi gróf kultuszminiszter működése cseber és mennyiben lesz Zichy gróf mostani kultuszminiszter működése veder, tehát rosszabb az előbbinél, ez politikai kérdés, ebbe egyházi dologban nem bocsátkozom, de egyet kénytelen vagyok konstatálni és ez az, hogy Apponyi gróf kultuszminisztersége alatt, államsegély útján eddig nem remélt összeget juttathattunk nyugdíjakra és a közterhek könnyítésére, hátra van egylőre a lelkész fizetések emelése, ezt követelnünk kell az államtól és fokozatosan követelnünk kell a többi a kor igényeinek megfelelő kívánóságaink teljesítését az 1848: XX-ik t.-c. szellemében és intencióihoz képest.

A fenti cikk a legnagyobb bizalmatlansággal tekint a mostani kormány kultuszminiszterének működése elé, akkor, midőn e miniszter csak most lépte át a miniszteri szoba küszöbét, akkor, midőn püspökeink tisztelgése alkalmával a legmesszebbmenő jóakarátát nyilvánította a protestáns egyházak iránt; akkor, midőn egy Tisza István gróf a legfőbb támasza a mostani kormánynak, az a Tisza, a kiről még politikai ellenfelei is elismerik, hogy buzgó hű fia hazájának és a protestáns egyháznak, ekkor kár az ev. egyetem hivatalos közlönyének riadót fűjni, a mostani kormány kultuszminisztere ellen, kinek e téren működését nem ismerhetjük, de kívánatosnak tartjuk,

hogy az egyházunkra áldásos legyen. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Kelt Felső-Fehérkút, 1910. május 10-én.

Laszkáry Pál,
ev. esp. felügyelő.

* * *

Ezen fejtegetésre nézve, a melyet illendő kötelességünknek tartottunk közzéadni, legyen szabad csak annyit megjegyeznünk, hogy a «Cseberböl-vederbe» c. cikk írója azt a feltűnően különböző hangot tette szóvá, a melyben az új kultuszminiszter a a róm. kath. autonomiáról, — és a melyben az 1848. XX. t.-c. végrehajtásáról szól. Amáról mindenekelőtt — és lendületes hangon, a belső meggyőződés egész hevével, erről — odavetve, szárazon, szinte érdes, hivatalos hangon és távolról sem fejtve ki azt, hogy mit ért az általános «érdek» kifejezés alatt. A katolikuskoknak tett ígéret *mindent* biztosít, a mi a klérus álma, — a protestánsokról szóló rész semmi kézfogható dolgot nem nyújt. — A gróf Tisza-féle fokozatos végrehajtás gondolatához is igen sok szó fér. Nem lehet ezt másként elképzelni, mint évről-évre megszávozandó költségvetésekkel való operáció útján. Holott, ha a róm. kath. autonomia létesül, akkor a róm. katolikusok *egyszer s mindenkorra megkaptak mindent*, a mit csak kívánhattak, még az önálló kezelés dolgában is, mert hiszen lényegileg már eddig is megkapták ok e nagy vagyoni segítség előnyeit, — mi pedig akkor is a fokozatos fejlődés álláspontján maradunk? Kitegyük egyházunkat egy ellenséges indulatú kormány csinyjének, a mely valamely évben részt üt a segély állandóságán és a segélyenkívüli állapotra teremt praecedent? — S hogy az a róm. kath. autonomia mit jelent magyar nemzeti szempontból, mit helyez kilátásba a róm. kath. egyháznak és annak támogatása milyen színbe helyezi gróf Zichy János szabadelvűségét, arra nézve legyen elég egy fővárosi napilapnak ide vonatkozó következő kijelentése: «Az autonomia végrehajtása kiheverhetetlen csapás volna a liberalizmusra és minden a katolikus felekezetre. Mert jelentené a katolikus egyház, a papság, a pápaság hihetetlen módon való megerősödését Magyarországon. Jelentene először olyan anyagi hatalmat, amihez fogható több nem lenne, de másodsor jelentené az autonómia az «állam az államban»-féle elv teljes megvalósulását, a kath. iskoláknak az állam felügyelete alól való kijutását, a pápa föltétlen uralma alatt álló s az állam által nem ellenőrizhető papságnak olyan uralmát, amely politikában, közéletben s mindenütt másutt a nemzeti érdekek, a liberalizmus, a magyarság mindég kész, gazdag, függetlenített ellensége volna.» — Azt hisszük, hogy ez teljesen elég, különösen ha szemünk előtt állt meg az egy «tény», hogy Őfelsége a király, valahányszor gróf Apponyi előhozakodott neki a róm. kath. autonomiáról szóló törvényjavaslat előzetes szentesítésének kérésével, mindannyi-

szor a legteljesebb határozottsággal azzal utasította vissza Apponyi kísérletét, hogy ezt tőle soha egyetlen-egy szabadelvű-párti kultuszminiszter se kérte! Erről a tényről nekünk a legilletékesebb helyről *a lehető legbiztosabb tudomásunk van!* Tehát mégsem lehet az a róm. kat. autonomia afféle ártatlan dolog, a mely felett a hazai protestantizmusnak oly könnyű szerrel lehetne elsiklania. Egyébként igen szívesen vennők és hálásak volnánk érte, ha egyházunk világi és egyházi vezérférfiai, akik e kérdésben valóban illetékesek a véleményöket nagyon is élénken váró és kívánó közvélemény tájékoztatására, lapunk hasábjait tisztelnék meg az 1848: XX. t.-c. végrehajtásának mikéntjére vonatkozó fejtegetéseikkel. Ugy is az a bajunk, hogy sok kérdést hallgatással mellőzünk, erőnket ki nem fejtjük, a protestáns egyházak nagy közönségét a legfontosabb kérdésekben tájékoztatlanul hagyjuk.

A szerkesztőség.

BELÉLET.

Az Országos Ev. Tanáregyesület tagjai, sokan kedves családtagjaikkal, f. hó 16-án érkeztek Nyiregyházára, hol a vasuti állomáson nagyszámu küldöttség élén *Leffler Sámuel* igazgató fogadta őket lelkes üdvözlő beszéddel, amelyre *Gömöry János* titkár válaszolt. Ugyanaznap este ismerkedési estély volt, másnap pedig kezdetét vette az intenzív, komoly munka, melynek lefolyásáról máshol tudósítunk. A 3 napi együttlét után vendégek és házigazdák lelki kincsekkel, kedves és kellemes emlékekkel gazdagodva váltak meg egymástól. Mi pedig csak örömmünket fejezzük ki azon, hogy a kítűnő vezetőség alatt álló egyesület a hit és a tudás szent érdekeinek szolgálatában oly sikeresen halad a fejlődés útján mind előbbre.

† **Bánó József halála.** Trsztyénszky Ferenc és Fischer Sándor után a harmadik. Harmadik nagy, érzékeny vesztesége evang. egyházunk közéletének. Bánó József ugyan élete utolsó időszakban már nem igen vehetett részt egyházunk életében, — megátolta ebben előrehaladott kora, betegsége. De a múlt század derekától kezdve majdnem a század végéig neve ott ragyog mindenütt, még pedig mindenütt az elsők sorában, a hol a hazafiság és evang. egyházszeretet a közös ellenség ellen együtt vívták az eszmék harcát.

1824-ben született Eperjesen. A művelődés elemeit, nagy műveltségű édes anyja, Dobozy Klára védőszárnyai alatt szívta magába. Középkolai és jogi tanulmányait az ősi eperjesi kollégiumban folytatta;

19 éves korában ügyvédi diplomát szerzett; mint jurátus, a pozsonyi diétán gf. Szirmay István kiskövete-ként szerepel és követendő mintaképül választja az ellenzék akkori lángbuzgalmu vezérét, gróf Wesselényi Miklóst. A szabadságharcban százados volt; századában hadnagyként szolgált a jogakadémia akkori híres-neves profeszora, Schulek. Az abszolutizmus éveit Osztrópatakán, gazdaságának élve, teljes visszavonult-ságban töltötte el. 1861-től kezdve minden ország-gyűlésen ott látjuk, vagy mint a héthársi, vagy mint a girálti, kivételesen a békéscsabai és szarvasi kerület képviselőjét: több cycluson át háznagy is volt. Buzgó egyházi működést fejtett ki, mint a sároszempléni, majd mint a VI. sz. kir. városi esperesség felügyelője. Az eperjesi kollégiumnak egy negyed századon át buzgó, lelkes felügyelője, ősi pártfogóságnak mindvégiglen tagja volt. Temetése május 9-én Osztrópatakán nagy részvéttel ment végbe. Képviseltette magát az országgyűlés képviselőháza, a budapesti nemzeti Csinó, az eperjesi kollégium, az eperjesi függetlenségi párt, jogakadémia, sárosi egyházmegye, kisszebeni és eperjesi egyházak stb. Korbély Géza eperjesi és Martincsek Márton kisszebeni lelkészek voltak a mélyen megha-tott gyászoló közönség tolmácsai. — Lebegje körül az eltávozott egyházvezér emlékét hála és kegyelet.

Jótekonyság. *Kobialka János*, nyug. tanár *Topprocz*-ról (Szepesm.), a tiszai ág. hitv. evang. egy-házkerület rosnói fiú- és leányárva-háza gyámolítá-sára 1000 (ezer) koronát adományozott, melyért itt, e helyen is, hálás köszönetet mond az árvaház előljá-rósága, Isten áldását kérve a nemeslelkű emberbarát életére.

Nemeslelkű adomány. Kövér János, ki 40 évvel ezelőt az abaujszántói evang. egyház tudomá-nyosan képzett jeles tanítója volt, s ez évben mint az egyház prezbitere a kántorságot újra elvállalta, s ki mint szolgabíró-sági hivatalnok megtakarított csekély fizetéséből az egyháztoronny alapjára pár év előtt már 100 koronát s az egyházfentartó alapra 40 koronát adott, most pünkösöd első napján újra 300 koronát ajándékozott ez egyház fentartó alapjához, példát mutatva ez által másoknak is a jótekonyságra. Azt hisszük, hogy e nemes tett nem szorul semmi dicsé-retre. „A jókedve adakozót szereti az Isten!” Az ő áldása kísérelje a nemes adakozót!

Templomból való kitiltás. A szeptsi ref. lel-kész ama rideg eljárását, hogy nem engedte meg a stószai ev. lelkésznek, hogy a templomukban evang. istentiszteletet tartson, elbeszélve egy polgártársamnak, kinek pár év előtt elhunyt ifjú neje Sch. A. szinte Szepsiből származott; mire ő viszont elbeszélte nekem hogy bold. neje mint evangélikus a szeptsi ref. isko-lában tanult, s midőn ugyanaz a lelkész azt kívánta tőle, hogy a többi ref. gyermekekkel a ref. hittanból készüljön az úr asztalához, s neje kijelentette, hogy ő ezt nem teheti, mert ő evangélikus, s így csak a saját evang. hitánából fog tanulni, mire a lelkész ki-jelenté: „*Akkor nincs helyed többé a mi ref. egyhá-zunkban!*” A minek azután az lett a következménye, hogy bold. neje s egész családja többé nem a ref., hanem az ottani róm. kath. templomba jártak isteni tiszteltet, ahonnan legalább nem utasították ki őket! A szeptsi eljárással vonatkozólag közlöm e kis jel-lemző adalékot. Szerencse, hogy nem mindenütt van-nak ily kemény nyaku, de szűk látókörű s szűkkeblű reformátusok!

Hirdetések és pályázatok.

Pályázat.

Az észak amerikai General Council kebelében lévő ág. hitv. ev. Missió püspöke pályázatot hirdet egy magyar ág. hitv. ev. lelkészi állásra.

Kívánásai a következők: A pályázatot benyújtó lelkész úrtól megkívánja, hogy meggyőződése úgy a hitben, mint a tanításban szigoruan Lutheri legyen. Beszélje a tót nyelvet is, hogy magyar érzelmű, de tót anyanyelvű híveinknél lelkészi szolgálatot végez-hessen. Az illető püspök úrnak, kinek egyházkerületé-ből kijönne, ajánlatát mellékelje. Nőtlen legyen lehe-tőleg. A missiói munka végzésére kedvet érezzen.

Mivel szervezett egyházközség még nincs, a meg-választott lelkész úr lakása a Clevelandi I. magyar ág. hitv. ev. lelkésznél lesz, honnan mint központból, a nevezett egyház lelkésze, Ruzsa István magyar ág. hitv. ev lelkész vezetése mellett fog működni.

Ezek ellenében fizet a missió évente 600 dollárt (3000 koronát). Szedi a szokásos stólákat a vidéken, missiói kerületében végzett egyházi szolgálatok telje-sítéseért. Keresztelés 2 dollár (5 korona). Esketés 5 dollár (25 korona). Temetés 5 dollár (25 korona). A megválasztott lelkész úr egy pár hónap múlva önálló egyházközség lelkésze lesz, amikor a hitközség a missió által fizetett 600 dollárt a rendes lelkészi fize-tésig 1000 dollárig természetesen kiegészíti (5000 koronáig).

A pályázatát benyújtó lelkész úr pályázatát nyújtsa be a következő címre:

Nagytisztelétű

Rev. J. O. Schlenker

a missió Flnök Úrának

Nord Amerika.

Hazleton. Pa.

30. North Church. Street.

Jól teszi a lelkész úr, aki szeretne kijönni, ha egy privát levélben Ruzsa István lelkészt felkeresi, mivel a meghívás az ő ajánlatára fog elküldetni. — Címe: Rev. Steven Ruzsa Cleveland. A. 8021—23. N. Rawlings. Ave. Nord Amerika. 2—2.

Pályázat.

A nyiregyházi evang. egyháznál megüresedett egyik segédlelkészi állásra pályázatot nyitunk.

Kötelességei: az egyház rendes lelkészei által megjelölt egyházi funkciók végzése, esetleg — ha a tervbe vett missiói lelkészi állás az ősszel be nem töltetnék — polgári iskolában 4 órai hitoktatás.

Javadalma: 2000 kor. fizetés, lakás, fűtéssel és világítással s némi mellékjövedelem.

A pályázónak tótul is kell tudnia s előzőleg mindkét nyelven a gyülekezetnek bemutatkoznia.

Kellően felszerelt folyamodványok az alulírt lel-készhez június 10-ig küldendők be.

Nyiregyháza, 1910. május 18.

Balla Jenő
egyházfelügyelő.

Paulik Lános
e. igazgató lelkész.

Pályázati hirdetés.

A soproni ág. h. ev. liceumnál (államilag segélyezett főgimnáziumnál) az 1910–1911-ik tanévben egy fizika-mennyiségtani rendes tanszék lesz betöltendő rendes vagy helyettes tanárral.

Javadalmazás: 1. A törzsfizetés 2400, 2600, 2800, 3200 és 3600 koronás fokozata kiegészítve a nm. vallás és közokt. ügyi miniszterium által megállapított személyi pótlékkal; 2. öt 200 K ötödéves korpótlék; 3. lakáspénz alsófokon 560, felsőfokon 700 K. A helyettes tanár jutalomdíja 1600 K. A megválasztott jogos illetőleg kötelezett tagja az Orsz. tanári nyugdíjintézetnek.

A kellően képesített evang. pályázók az életkort, vallást, képesítést, eddigi alkalmazást, egészségi állapotot s teljesítményüket katonai kötelezettségüket igazoló okmányokkal felszerelt és a dunántúli ág. h. ev. egyházkerület Főiskolai Nagybizottságához címzett folyamodásaikat június hó 10-ig a soproni ág. h. ev. liceum igazgatóságához nyújtják be.

Sopron, 1910. május 3.

Gyurátz Ferenc, s. k.
püspök.

2-2

Gecsányi Gusztáv,
liceumi igazgató.

A ceglédi ág. h. evang. egyház, a nyugdíjazás folytán megüresedett egyik kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma: lakás, mely áll három szoba, konyha, élés kamra, pince, faszín. 53¹/₂ hold (1100 □ ölével számítva) tanítói föld haszonélvezete. Késszpenz 460 korona az egyház pénztárából, tandíj 200 korona szintén az egyház pénztárából és temetési stóllak. A három tanító vezetése alatt álló iskolánál ezidőszerint a III. és IV-ik osztály teendőinek ellátásával bizatik meg. Pályázhatnak június 1-ig, az állás szeptember 1-én foglalandó el. A kellően felszerelt jelentkezések alulírott lelkészhez küldendők be.

Czegléd, 1910. május 5-én.

Török József,
evang. lelkész.

3-2.

A mucsfa-i ág. hitv. evang. egyház a II-od sorzámu tanítói állásra pályázatot hirdet. Kötelesség: I–III. osztály önálló vezetése és a kántori teendőkhöz való segédkezés. — Fizetés: a) egyháztól évi 530 kor. és egy ö. kemény hasábfá fölaprítva 34 korona érték, b) államsegély fizetési kiegészítés évi 436 kor. c) lakás, mely áll egy butorozott szobából.

A megválasztott állását szeptember hó 1-én tartozik elfoglalni. Fölszerelt kérvények f. évi június hó 30-ig alulírotthoz küldendők.

Mucsfa (Tolnam.) u. p. Kisvejke, 1910. máj. 15.

Czipott Áron,
evang. lelkész.

2-1

Szabolcsvármegye vasuti hálózatának menetrendje.

Oda.

Érvényes 1910. május hó 1-től.

Vissza.

Nyiregyháza—Debreczen.

447	649	1014	205	720	857		Nyiregyháza		514	851	1238	428	730	1042
634	805	1122	321	827	1020	↓	Debreczen	↑	635	957	150	537	842	1223

Nyiregyháza—Csap.

655	1130	220	720				Nyiregyháza		622	846	110	837
930	142	505	932	↓			Csap	↑	335	551	1053	625

Nyiregyháza—Szerencs.

650	1004	407	545	906			Nyiregyháza		631	1003	139	700	843
821	1117	527	653	1010	↓		Szerencs	↑	505	850	1200	541	709

Nyiregyháza—Mátészalka.

717	213	728					Nyiregyháza		615	130	456	710
953	447	950	↓				Mátészalka	↑	358	1100	100	452

Nyiregyháza—Polgár.

715	1004	555					Nyiregyháza		610	1003	515
1050		908	↓				Polgár	↑	300		140

Nyiregyháza—Vásárosnamény.

712	1030	218	850				Nyiregyháza		630	126	615	819
940	202	446	1125	↓			Vásárosnamény	↑	356	1050	300	555

Jegyzet. Az éjjeli idő a percek alahuzásával van megkülönböztetve.

Pályázat.

A budapesti ág. hiv. ev. főgimnáziumban az 1910/1911. iskolai év elején egy *történelem-földrajzi* és egy *latin-német* tanszék töltendő be választás útján, a pályázat eredményéhez képest rendes vagy helyettes tanárral. A helyettes tanár alkalmazása egyelőre egy évre szól és évi 2000 K javadalmazással jár. A rendes tanár javadalmazása: kezdő fokon 2400 K törzsfizetés, mely a budapesti ág. hitv. ev. főgimnáziumnál töltött szolgálati évek sorrendjében 2600, 2800, 3200, 3600 K-ra emelkedhetik; továbbá a más intézetekben töltött éveknél beszámításával öt 200 K-ás ötödéves korpótlék, 1000 K, illetőleg a három felsőbb fokozatban 1300 K lakáspénz és a nm. miniszterium által a szolgálati éveknél megfelelően megállapítandó személyi pótlék.

Pályázhatnak kellően képesített ág. hitv. ev. tanárok és tanárjelöltek. Az életkort, vallást, képesítést, az eddigi alkalmazást és az egészségi állapotot igazoló bizonyítványokkal felszerelt s a Deákteri testvéregyházak nt. képviselő testületéhez intézett kérvényeket folyó évi június hó 7-ig kell a főgimnázium igazgatóságánál (Városligeti fasor 19—23) benyújtani.

Személyes bemutatkozás kötelező. Az állást szeptember eisején kell elfoglalni.

Budapest, 1910. május hó 6.

Dr. Mágocsy-Dietz Sándor,
isk. első felügyelő. 2—2

Rätz László,
igazgató.

Kérjük az „Evang. Orálló” igen tisztelt olvasóit, hogy sziveskedjenek könyvszükségletük beszerzése végett minden alkalommal, bármily csekélységre legyen is szükségük, a Luther-társaság ev. könyvkereskedéséhez, Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 51/a. fordulni.

Könyvkereskedésünk minden ízében evang. vállalat, melynek gyarapodása érdekében áll minden hitsorsosunknak.

Az egyházi irodalmon kívül szállítunk minden hazai és külföldi munkát és iskolai felszereléseket gyorsan és pontosan.

Megrendeléseket közvetlenül hozzánk kérünk, mert utazóügynököket nem tartunk.

Tisztelettel:

A Luther-társaság Ev. Könyvkereskedése.

Orgonaépítési műintézet

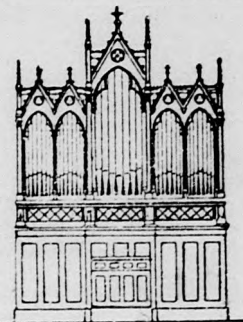
Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay utca 48.

□ ○ □

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja. A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. — Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerű (pneumatikai) tartós, nemeshangu orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját, amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavítást és hangolást lelkiismeretes pontossággal teljesít.

Tervezeteket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

Pontos és: **ÓRÁK** 5 évi jótá-
legjobb : lás mellett!

Egyházi szentedények,
úrvacsora-kelyhek, keresztelő-kannák és
medencék, borkancsók.

Arany és ezüst ékszerek,
evő-eszközök, china-ezüst disztárgyak
részletfizetésre is.

Pontos
kiszol-
gálás

Jutá-
nyos
árak!

POLGÁR KÁLMÁN

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója,

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 29.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

100—6